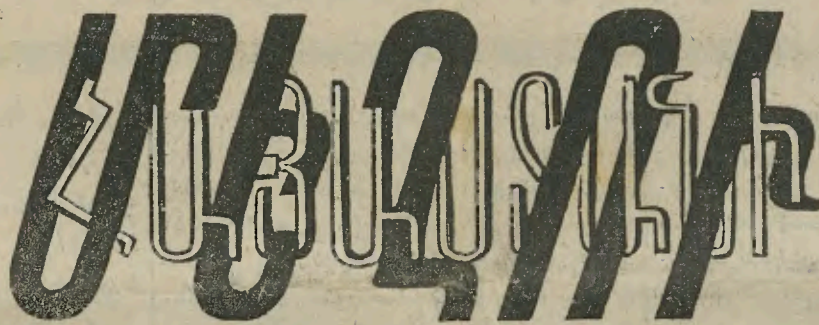

Հրատարակում է ամեն օր բացի երկուշաբթի և ամեն օրից.
Տարեկան գինն է 10 օտրլի.
Առանձին համարներով խրատարները 5 կօպէկ:

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիրակի և ամեն օրից
տառաւորան 11—2 ժամը կէսօրից յետ:

Օտարադպրացիքի դիմում են ուղղակի խմբագրութեան հետ.
Լեւոն Պաշտման. — Եւրոպ. շաբաթ. «Mezgy Aghastan», օր Կոպ.
Առեւ, կամ Rédaction de «Mezgy Aghastan» à Tiflis
(Caucase).

Խմբագրութեան ուղղութիւնը յոգնած է ինչպէս ինքնին, այնպէս
պէտք է պարզ գործած լինին պարզ ստորագրութեան և հաս-
ցնող. խմբագրութեան կարող է փոխանակ, ուղղել և կրճատել յո-
գնածները: Խմբագրութեան խմբագրութեան անունով յետ ուղար-
կել յոգնածները և պահում է երկու ամիս մինչև ցայանքը:

Յայտարարութեան համար վճարում են ամեն մի օտրլի 2 կօպ.
Յայտարարութեան ընդունում են հայերէն և օտար լեզուներով:
Յայտարարութեան ընդունում են խմբագրատանը, սկսած 11-ից
հիւրանոցի տակ պ. Յ. Տէր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում եւ
պ. Շահվերդեանի պալիտոմում:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խորը լողկալու.
Ա. Գ. Գ. Գ. Գ. — Մանկական դրա-
ման ընթերցարան. — Թղթակցութիւն-
ների հոգիւն, Վարդիկ և Մեծ—Վարդա-
բլիկալից:
Գաղափարական լու-
նային.
Մ. Կ. Գ. Գ. Գ. Գ. —
Յայտարարութիւններ:

ԹԻՖԼԻՍ, 16 ՅՈՒՆԻՍԻ 1882 թ.

ԽՈՐԸ ԼՈՂԿԱԿԱՆ.

Հասկացնել նրան, ով որ հասկա-
նալու անընդունակ է, բացարձակ նը-
րան, ով որ ոչինչ չէ և ոչ ուղիւ
փաստեր, ապացոյցներ չեն նրա ա-
ռաջ, ով որ դրանց տեսնել չէ կա-
մենում, հարուածել մի դիմելին, որ
զգայ նա—ապարդիւն աշխատանք
է, անտանելի է: Մենամարտել մի
մի մարդու հետ, որ կործանէ բայց,
անպաշտպան ենթարկում է հակա-
ռակորդի հարուածներին, զենքի տեղ
հայհոյանքներ է գործ ածում, կա-
նոնաւոր դիմադրութեան տեղ աղա-
ղակ, աղմուկ բարձրացնում, յայտնի
թոյլութիւնը, անզօրութիւնը գիմա-
կաւորելու անմիտ, անտեղի բռնուր,
խօսքեր է արտասանում— ճշմարիտ
անտանելի, կորած աշխատանք է: Այս-
պիսի գէպերում մենամարտող թու-
լանում է հակառակորդի անզօրու-
թիւնից:

Բայց կուր, պատերազմը միայն ֆի-
զիքական աշխարհում չէ լինում, պա-
տերազմը դաշտը միայն գետինը չէ
կազմում, գործ դրած զենքերը ան-
պատճառ. հարկաւոր չեն, որ երկա-
թից լինին, կուր, պատերազմի ա-
ռաքիան հարկաւոր չէ, որ մի մար-
մին, մի կտոր հող լինի: Պատերազմ
լինում է և մտաւոր կեանքում, պա-
տերազմը դաշտը կարող է կազմել և
բարոյական, հոգեկան աշխարհը.
զենքերը սկզբունքներ են, գնտանի-
քը—իդէալները, մարքիւն են, վառ-
ղը—խօսքերն են, փաստերը, ապա-
ցոյցները—ամբողջութեամբ, բերքերն
են, իսկ պատերազմի առաքիան կա-
րող է լինել մարդկութեան կամ մի
ազգի երջանկութիւնը, յառաջդի-
մութիւնը:

Մտաւոր կեանքի համար պատե-
րազմի ամենալու ապարդէզը—պար-
բերական մամուլն է: Բայց անեւթ թէ
ի՞նչ ձեռք է վարում մեր մամուլը,
ի՞նչ ձեռք է ի՞նչ զենքերով պա-
տերազմում, որին սովորաբար բա-
նակալ են անուանում:

Խնդիրներ, վեճեր յարուցուեցաւ
մեր մամուլի մէջ, բայց սկզբունքնե-
րի տեղ, իդէալների մարքի տեղ,
փաստերի, ապացոյցների տեղ միմայն
խօսքեր, անվերջ և բազմազան խօ-
քեր: Փոխանակ զենքի, փոխանակ
գնտանիքի, ամբողջութեան, որոնք
անհրաժեշտ են կանոնաւոր պատե-
րազմի համար—ոտակ վառօք են գործ

դնում: Եւ ի՞նչ է դրանց հետեւները—
զրգուշանալ բարձրացող սակեանքի,
բէնգալական կրակ, որոնք իրենց վա-
սաւոր բազմաթիւ զոյններով լու-
սաւորում են միմայնորդը, շլաց-
նում են հանդիսատեսներին, ժողո-
վորդի աչքերը մի քանի վայրերում,
և վերջը հանգում, անհետանում
են, իսկ ժողովուրդը—ժողովուրդը
մնում է խաւարի, մթնոլորտի մէջ,
անելի քան թէ առաջ:

Մի՞թէ փամփուշտներ, սակեանքի,
վառօք, բէնգալական կրակ—խօսքեր,
դարձակ խօսքեր չեն, երբ հակառակ
մամուլը ասում է. «Երկրական կու-
սակցութիւն, առանց կրօնի խո-
րութեան, ազգութիւնը հիմնել
չալան ցեղական սկզբունքի վերայ»,
մի փոքր առաջ զեղծի վերայ, մի
փոքր յետոյ «հոգի վերայ», «քիւր-
դերին լուսաւորական դարձնել», «ա-
զատամութիւն, քրիստոնէական հա-
մարտութիւն, իսկ հայերը կարող են
բողոքական դառնալ», «այսպէս ա-
նուամբ հայ չը կայ, զեղծիները պէտք
է կամ հայ դառնալ կամ ուրիշ, այ-
լապէս կորած են», «մահազանգ
կրօնը ազգութիւն չէ ծանալում»,
«հայը կարող է ջերմեւանդ մահա-
զանգ լինել և ազգով հայը, «շա-
յատանի ինքնավարութիւն ուղիւ—
դաւաճանութիւն է» (երկի խիստ
ազատաստութիւնից), «թիֆլիսը հա-
յոց քաղաք է», իսկ Բայթլիքից ըս-
տեպաւ—թշուառ. զազմականները
«թող զնան Վուրայի և այլն կա-
լուածատէրերի մօտ և մշակեն (այ-
սինքն ֆէլդա հատնան) դրանց հո-
ղերը, դրանով թէ հոգային և արն-
տակական խնդիրն է վճարում է ա-
զատամարտ հիմունքներ վերայ և
թէ՛ ազգային միութիւնը վերա-
կանգնում: Մեզ զօրակալ, թրքական
վայրենի տիրապետութեան տակ կու-
տուրալ զարգացումն չի կարող տե-
ղի ունենալ, յետոյ «այսպէս ան-
տեսական վեճակի» նկարագիր, որ-
տեղից տեսնում ենք, որ հայերը զե-
րազանցում են մինչև անգամ գո-
ղերացիներին, դրախտ է չայտանք,
լիզօրապէս... «պարբերական թերթը
կրօն չունի», «քանի կարելի է պէտք
է որ հայերի մէջ զանազան դաւա-
նութիւններ շատանան», «պէտք է
զիմադրել եղբայրներին և բողոքա-
կան միաբնակներին», «զարձակ չե-
րձական համարները թիւն, դար-
ձակ առանց կրօնի խորութեան»
սկզբունք, «լուսաւորական հաւատը
և ոչ մէկ եկեղեցի ընդունակ չէ պահ-
պանել ազգութիւնը», «թող լիզօրա-
պէս հոգի որակները միախառնու-
թիւն կազմէ բոլորին լուսաւորա-
կան դարձնելու համար»... «ոչ ոք
միտն է և էլ որ մէկը մէջ բերենք,
մի՞թէ արանք փամփուշտներ, վառօք,
բէնգալական կրակ չեն—սէ, որոնք

«խորը լողկալի» ծնունդ են . . .
Եւ ով որ այս խորը լողկալի
դէմ է կանգնում, ով որ այս ա-
մենից բան չի հասկանում, ով որ
ցոյց է տալիս, որ դրանք լի խօսքեր
են, որոնք ամբողջ աշխարհը միայն
չլացնելու ընդունակ են, առանց նը-
րա խաւար միտքը լուսաւորել կա-
րողանալու, այն ժամանակ այդ մա-
մուլը անուանում է պրոպագանդիս-
տական, յետագէմ, խաւարաւոր,
ազգայն սովետաւ...

Քրիստոնէական լինելը ըստինքնան մէկ
ամբողջ բան չէ, դա մի համարմունք,
մի ուղղութիւն է որոշում: Մեզ անու-
անում են կրեական, որովհետեւ մենք
հայոց ազգային եկեղեցու պաշտպան
ենք, որովհետեւ ազգային եկեղեցի ու-
նենալու կարիքն զգում ենք և բազ-
մաւոր ենք համարում մեզ, որ կա-
րող ենք ասել, թէ հայ ազգը ունի
իր թէպէտեւ հնուց հայածուած,
բայց և այնպէս փորձուած և մինչև
օրս կանգուն մնացած ազգային եկե-
ղեցին: Մեզ կրեական են անուանում,
որովհետեւ մենք ասում ենք, թէ ազ-
գային եկեղեցին պահպանել է հայ
ազգի միութիւնը, նրա ամբողջու-
թիւնը և մինչև օրս էլ նա մի գո-
րաւոր, ուժգին նշուկ է հայ ազգի
զոյնութեանը: Գրա վերայ կարելի է
տարակուսել մի՞թէ կարելի է չը հա-
կանալ, որ մի ազգի, այն էլ մի ըն-
կած ազգի ամբողջութեան ամենա-
զօրեղ պահպանող ազգային եկեղե-
ցին է, բայց այդ դեռ մնայ:

Եթէ չկրեական ասելով կամե-
նում է հակառակ մամուլը անդէլ, որ
«Մեկուսի կրեական թերթ է», այդ
պէտք է հաստատել իսկ մենք կա-
տարաւ իրաւունքով կարող ենք հա-
կառակ մամուլին չկրեական աս-
նունք տալ:

Մենք ազգային և քաղաքական
խնդիրներում հետեւ ենք ազգայ-
նութեան սկզբունքին: Մենք դրան
զահում ենք ամեն բան, և ի՞նչ մեզ
մի բանում կարելի է մեղադրել այդ
այն է, որ մենք ազգայնութեան սկզբ-
ունքին ընդունելու մէջ ենք դանդա-
հայ ազգի փրկութիւնը: Մեզ համար
կրօն էլ, լեզու էլ, հոգի էլ, ցեղ էլ
և այլն միշտ եղել են միջոցներ որոշ
նպատակի համար: Երբ մենք այդ
սկզբունքին հետեւելով և հայ ազգի
կենդանութիւնը, զոյնութիւնը կամե-
նալով, դուր ենք, որ ազգային եկե-
ղեցին զօրաւոր միջոց է ազգի գո-
յութիւնը պահպանելու գործում մի-
թէ մենք չը պէտք է պահպանենք նոյն
իսկ այդ եկեղեցին չար-օտարի և
հայ-դաւաճանի յարձակութեանը:
Մի՞թէ մենք մեղաւոր ենք, որ «հա-
յութիւնը բուն բառի նշանակու-
թեամբ առած չը կայ այսօր, մի՞թէ
մենք յայտարար ենք, որ արեւելի-
ն համար զրօնից», «ազգային եկե-

ղեցուց» ասելը զօրաւոր միջոց զոյն-
ութեան չ'ունի դեռ մինչև օրս: Ազգա-
յին եկեղեցին պաշտպանում է մի՞թէ
մենք զէմ ենք լեզուին, հոգիին, ցե-
ղին և այլն: Ազգային եկեղեցին պաշտ-
պանում է մի՞թէ մենք ժողովուրդը
խաւարի մէջ պահպանել ենք կամե-
նում, մի՞թէ մենք կաթօլիկ, բողո-
քական հայերին (եթէ դրանք հայ
են իրենց համարում) հայ չենք
համարում կամ հալածում ենք դը-
րանց:

Մէկ կողմից ազգային եկեղեցու
կարեւորութիւնը ըմբռնելով, միւս կող-
մից, քաջ համոզուած լինելով, որ
մարդիկ, զաւարտարի, համոզմունքի մի-
ութիւնը կապում է մարդկային մի-
մեանց հետ, իսկ զրա հակառակ ան-
միութիւնը բաժանում է մարդկային
միմեանցից. մենք ամեն կրակ դէմ ենք
և ենք զաւարտութիւնների ներմու-
ծութեանը ազգի մէջ: Մի՞թէ յա-
ջարդար չենք վարում, երբ մենք
պատերազմում ենք հաւատաւորների,
մարդկային դէմ այդ անամբողջ հա-
ւատաւորանքների դէմ:

Այսպէս մամուլով, այսպիսի հա-
մոզմունքներ ունենալով և այսպէս
յաջողաբար վարուելով, մի՞թէ մեր
վարձուքը լողկալի դէմ է, մի՞թէ
մենք դրանով ժողովուրդը մարդե-
նում ենք, մի՞թէ մեր ներկայացրած
մամուլը կրեական է, մի՞թէ մենք կը-
րեական ենք: Մեր ազգային ուղղու-
թեանը եթէ կրեական ասելով չե-
նենք, այն ժամանակ կարող ենք աս-
նել, որ զրա մարմնը—հայրենիքն է,
զրա հոգին—ազգայնութեան սկզբ-
ունքը:

Թող մեզ հակառակ մամուլը տես-
նէ թէ մենք ի՞նչպէս յաջողաբար
ի՞նչպէս հաստատ քայլերով գնում
ենք: Խօսքերով կարելի է միայն տը-
գելու և միայն ամբողջից գրաւել,
այն էլ կարճ ժամանակով: Թող մեզ
հարցնենք ինչպէս առաջարկելու տեղ իւր
հակառակութիւնները և անորոշ ուղ-
ղութիւնը ուղղել ջանայ մեր հակա-
ռակ մամուլը: Իսկ մենք միւս անգամ
ցոյց կը տանք նրան, թէ որ մամուլն
է կրեական խնդիրներով զբաղվողը,
որին կարելի է կրեական և յետա-
գէմ անուանել, ով է զուրկ առողջ
լողկալից:

Թող մեր այս յօդուածը չը մո-
ռանան, մենք միւս յօդուածում հա-
կառակ մամուլի հարցմունքի պատաս-
խանք էլ չենք մոռանալ:

Մարտիկ Ստեփանյան.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱ-
ՐԱՆ.

Տեղական մի քանի լողկալներում
տպում և յայտարարութիւններէ կը
և ի ընթերցողները իմացած կը լի-

նին, որ օրիորդ-իշխանուհի Սոփիա
Արդութեանը նորոգում բայց է արեւ
թիֆլիսում: Սոփիական դրադարան-
ընթերցարան, բայց արժէ որ տե-
ղական թերթերը հասարակու-
թեան ուշադրութիւնը դարձնեն այս
զեղչիցի, մեծագուտ և թիֆլիսում
անդրանիկ հիմնարկութեան վերայ:
Աւելորդ է ասել, թէ որքան նշանա-
կութիւն ունի մանուկ աշխարհի հա-
մար ընթերցարանութիւնը: Բայց այդ
ընթերցարանութիւնը պէտք է զեկալա-
րել: Ննչպէս շատից քիչից կազմակեր-
պուած լողկալ, օրագիր, ամսագիր ու-
նի իրեն յատուկ ուղղութիւնը, նը-
շանաւոր, կուսակցութիւնը և յայտ-
նի ընթերցողները, նոյնպէս էլ յայտ-
նի հեղինակներ և գրեանք ունին,
ինչպէս ամեն տեսակ լողկալ-օրագիր
ամեն կարգաւ իմացողին մատչելի չէ
և մինչև անգամ թէ մէկին կարող
է բարոյապէս օգտուէլ լինիլ, մի-
այն ընդհակառակը քիչ և փա-
ռուղութեան դաս կարող է լինիլ, նոյն-
պէս էլ կարող են օգտուէլ կամ
քիչ անպարտ լինիլ մանուկներին այս-
ինչ կամ այն-ինչ գիրքը: Աստի ա-
մեն մի զրադարանապետ էլ իւր զը-
րադարանը կազմելու անխտր չէ
հաւաքում աշխարհագրական կամ
օրագիր-լողկալը, այլ ձեռք է բե-
րում այնօրինակ գրքեր և օրագիրներ,
որոնք համապատասխան լինին իւր ըն-
թերցողներին թէ՛ զարգացման, թէ՛
հասակին և թէ՛ մասաւոր կարողու-
թեան: Որքան դժուար է երեխանե-
րի նախաընթացութեան և նախաուս-
ման գործը ստանձնել, այնքան էլ
դժուար է և մեծ գրողութիւն է
պահանջում կրեական ընթեր-
ցարանութեանը նպատակուն և առաջ-
նորդելուն:

Ահա այդպիսի մի մեծ գոր-
ծի է ձեռնարկել օրիորդ-իշխա-
նուհի Ս. Արդութեանը. թէ որ աս-
տիման կը ծառայէ իւր կրճատ անդ-
րանիկ «Սոփիական դրադարան»-ը
թերցարանը թիֆլիսում և ինչ լը-
նամբ ու գրողութեանը կ'առաջ-
նորդէ աշխարհ օրիորդ իւր մատաղ ըն-
թերցողներին այդպէս—դա ապագայի
հարց է, բայց միևնոյն ժամանակ ի
նկատի առնելով «Սոփիական դրադա-
րան»-ը ընթերցարանի կանոնները և ուղ-
ղութիւնը. թող կ'առաջնորդէ հնչ
այդպէս իսկ ասել, որ այդ հիմ-
նարկութիւնը օր-օրի վերայ կը ծաղ-
կի և առաջ կ'երթայ: «Երազ»-ը
թերցարանի կանոնները շատ հաս-
րակ են և միևնոյն ժամանակ իւր
ընթերցողներին գրաւիչ-օգտուէլու
Աստի կ'առաջնորդէ օգտուէլու այն
պատճառով, որովհետեւ «Երազ»-ը
կանոնների զօրութեամբ ստանում
են պրեմիաներ տարուայ վերջին տա-
րեկան բոլոր մանուկ-անդամները և
բայց այդ, ամիսը մի անգամ այն

ընթերցողները, որոնք իրենց կարգա-
ցած գրեանքը կը վերադարձնեն մա-
քուր և առանց պատուտելու: Ի հարկ
է ամեն ամիս մի նոր պարգև ստա-
նալու համար փոքրիկ ընթերցողը ա-
մեն շաբաթ գործ է դնելու իւր վեր-
ջացրած գրեանքը մաքուր պահելու
իսկ այդպիսով անդիտակցաբար նա
վարժուելու է իւր ինչքը, ձեռք ըն-
կածը չը փայցնել և չը կեղտոտել
ուրեմն է—մաքուր թանկ: Գրադարա-
նի բաժանորդագրութեան վճարը
բաւական մատչելի է. տարեկան 3—40
կ. երկու, 5—80 կ. երեք և 10—60
կ. հինգ գիրք տուն տանելու իրա-
ւունքով: Գրադարանը ամբողջ տա-
րին ամեն օր առաւօտեան 9-ից
մինչև 6 ժամը երկօրեան բաց է,
կիրակէ օրը մինչև ժամը 2-ը կէ-
սօրից յետոյ, բացի նոր տարուց,
ծնունդից, մկրտութիւնից և դատ-
կից, որ ամբողջ օրը կը լինի փակ:
Գրադարանը ստանում է հետեւեալ
պարբերական հրատարակութիւննե-
րը. «Բուրաստան Մանկանց», «Семейные
Вечера», «Игрушечка», «Детский от-
дых», «Родникъ», «Записки Учитель»,
«Начальный Учитель», «Семья и Шко-
ла для детей» и «Семья и Школа
для родителей и воспитателей», «Дете-
ское Чтение», «Задушевное Слово»,
«Mon journal», «Journal des enfants»,
«Lecture illustrée pour les
enfants» և ուրիշ հազարաչափ հատոր
հայերէն, ռուսերէն, ֆրանսերէն և
գերմաներէն մանկական ընտիր գրեանք
ու բաւական քանակութեամբ դար-
ձեալ մանկական գրեանք պատուէր
ունի տուած: Օր. գրադարանայե-
տուհին կուրակէ օրերը մինչև ժամը
2-ը իւր ընթերցողներին հետ պա-
րպարում է հարց ու փորձ տնայով
նրանց ամբողջ շաբաթուայ կարգա-
ցածից, բացատրում է նրանց ան-
հասկանալի ոճերն ու դարձուածք-
ները և յետոյ իւր փոքրիկ ընթեր-
ցողներին կարգում է մի օրը է գը-
րուածք:

Գրադարան ընթերցարանը զըտ-
նելում է Սէրգէասկի փողոցում, Շահ-
Պարոնեանցի տանը № 4, քաղաքային
վարչութեան կարգում:

Վերջացում եմ խօսքս հրաւի-
րելով թիֆլիզում բնակվող ծնող-
ներին, գաղտնիարակ-գաղտնիարակու-
հիւններին օգուտ քաղել այդ հիմ-
նարկութիւնից: Յանկալի էր նշանակե-
լի որ յարգելի գրադարանայեւտուհին
իւր ռեֆերատները Գրադարան ընթեր-
ցողներին և մանկավարժական մասն
որով մանկավարժները կամ կրթու-
թեան գործով հետաքրքրուողները նախ
միջոց կ'ունենանային աւելի մօտ ծանո-
թանալու թէ երկրաներին ինչ տե-
սակ գրուածքներն շատ հետաքրքը-
րում և երկրորդ մանկավարժութեան
վերաբերեալ մի գիրք կամ գրուածք
ձեռք բերելու համար այժմեան նե-
ղութիւնները չեն լինի:

Տ. Նուշիան:
Թիֆլիզ.
Շ Ո Ւ Շ Ի
25 յունիսի
(Թղթակցութիւն «Մեզու Հայաստանի» լրագրին)
Հարկ չը կայ ասել, թէ քաղաքական
աշխարհն արդէն ընդունած է զուար-

ձաբանութիւնը իբրեւ կեանքի օգտակար
միջոցներէն մին, քանզի զուարճաբա-
նութիւնն զէթ առվայր մի կը փա-
րատէ անբարութիւնը, կը վանէ սրտամաշ
մտածումները, կը ցրուէ հոգեկան մեղա-
մաղձութիւնները և կը մեղմէ մարմնա-
կան ցաւերը:

Հին ժամանակներում կայսերաց,
թագաւորաց, սուլթանաց, իշխանաց,
շահերի, խալիֆաների, նախարարների
և մեծիքների մօտ կը գտնուէին զուար-
ձաբաններ, առակախօսներ, ծաղրախօս-
ներ, սրբախօսներ, միմոսներ և մեղկա-
տակներ, որոց զուարճաբանութեան շը-
նորհիւ ոչ միայն կը թեթեւացէին նոցա
աւուր կրած դատական ծանրութիւն-
ներն, այլ և երբեմն նոցա պաշտօնա-
կան անդառնալի մահաժիճներն անդամ
կը փոխուէին և յանցաւորը կ'ազատու-
էին կախաղանի և աքսորանքի դատա-
պարտութիւնից:

Ղարաբաղի վարանդայ դաւառի Ա.
Աետարանց գիւղում բնակուող Բ. Մե-
լիք-Շահնազարի մօտ ևս գտնուած է
Պողոս անունով մի հայ զուարճաբան,
որի անունը սոյն մեղքը փոխած է
«Պըլը-Պուլը», այսինքն է խնդր Պողոս:
Շատ և շատ ցաւակէ է, որ Պուլըն ու-
նեցած չէ ժամանակակից մի գրող, ո-
րով իւր խօսածներն ամբողջապէս լոյս
տեսնէին, իւր յիշատակն անմահաւոր
և մեր աղքատ գրականութիւնը ճշմա-
րար: Աւագ, Հայաստանում, ոչ զիտէ,
քանի քանի այսպիսի զուարճախօսներ,
առակախօսներ և սրբախօսներ եղած են,
որոց խօսածներն, առանց լոյս տեսնե-
լու, յօդս ցնդած և կորուսած են: Պար-
զապէս կ'երեւի, որ մեր նախնիք բնա-
կարերութիւն տուած չեն այս ճիւղին:
Բայց իմ կարծեաց Պուլըն պարզապէս
ներքն, զուարճաբանութիւններն և սրա-
խօսութիւններն հայի համար աւելի ար-
ժէք ունին, քան թէ կերպարներ, Նա-
րարտիւն Հօճային, Տանթէն, Քրիստի-
ն և լաֆօնտէիներն, որովհետեւ հայկա-
կան կեանքից բխած լինելով աւելի
յարմար են հայկական սովորութեանց,
հայկական բնաւորութեանց, հայկական
առանքին ընտանեկան կենաց, վարու-
քի և բարուց: Այս պատճառաւ թէև ուշ,
(«Եւրէ անպարսն քան ոչ երբէք»), սա-
կայն հետամտելով ի մի վայր հաւա-
քեցի ծերունիներից Պուլըն խօսածնե-
րը, որք աւանդութեամբ մնացած էին
հատարակութեան մէջ, որչափ կարելի
էր հաւաքել, որոնք և ահա լոյս հա-
նելով կը նուիրեմ մեր սիրելի աղբիւն,
յուսմանով որ ամեն ոք կարող է իւր բա-
ժին խրատական օգուտները քաղել սոյն
գործից:

Մեր սիրելի ընթերցողաց և հետա-
քրքիր բանասիրաց մի ճաշակ մատա-
կարբելու նպատակաւ պահպանեցի
Պուլընի և ընդ սմին վարանդու դաւա-
ռի լեզուն, ոճը և դարձուածները և
զժողովրդաց բաւելի համար յատկա-
պէս բառարան չինեցի զբոս վերջում
ի դիւրութիւն ընթերցողաց: Պուլընի
օտար լեզուաւ խօսածները գրեցի զը-
բակմանական լեզուաւ, իսկ լսելաց ա-
նախորժ զուարճաբանութիւնները բաց
թողուցի:

Պուլըն ծնած է մօտաւորապէս 1731-
թուականին Աւետարանաց գիւղում,
մեռած է 1810-ին և թաղուած է քա-
ղաքում, որ գտնուում է Շօշու և Տա-
շու-չէն գիւղերի մէջ տեղը:

Մտադիր էինք քաղաքիս ստղարանից
շուտով ի լոյս ընծայել այս գործը,
բայց ստղարանիւն անկախ ծանրու-
թեան պատճառաւ ստղարանցանք զի-
մեք մեր ամենասիրելի աղբայրաց: Բա-
ժանորդ գրուել յանկարգողը կարող են
զիմել Շուշուում պ. Մարգար Յ. Գրի-
գորեանցին, Թաւրիզում պ. Գաբրիէլ
Փամբիկեանցին, Բաղուում պ. Գրիգոր
Տ. Սահակեանցին, Ղուբայում պ. Մնա-

ցական Մեղքումեանցին, Հայտարա-
նում պ. Աւետար Պապականցին, Գար-
բանում Տ. Արսէն աւագ քահանայ
Ղազարեանցին, Մօսկուայում մեծ.
եղբարք Ճամարեանցներին, Նուխիում
պ. Կարապետ Շիւանցին, Զաքարիա-
լում պ. Պետրոս Մամիկոնեանցին,
Թիֆլիսում արք. Ղեոնդ քահանայ
խորազեանցին, Գանձակում արք. Գրի-
գոր քահանայ Պապաքեօլիսեանցին,
Ալեքսանդրապոլում Մատթէի Աւագ
Ղազարեանցին, Գիւլիստանում պ. Ար-
շակ Սիմէօնեանցին, Նիքանում պ. Նի-
կալայ Մամիկոնեանցին, Էջմիածնում
գեր. Նիկիթ վարդապետ Սրապեանցին,
Հին-Նախիճեանում Ալեքսան խաղա-
ւանցին, Վ. Աղուլիսում պ. Ստեփան-
նոս Սուլխանեանցին, Պոլսում պ. Աւե-
տար Շիւանցին և Զմիւռնիայում մեծ.
Յովհաննէս-աղա Չարեանցին:

Գրեք պիտի բաղկանայ մօտաւորա-
պէս 25 աղագրական թերթից. մի օրի-
նակին զինը որոշուած է 1 ռուբլի՝
զրկելու փաստայի ծախքը հեղինակի
վերայ հաշուելով, պիտի ապագրուի լու-
թովի վերայ: Մեր պատուելի գործա-
կաններն պէտք է ներկայ տարւոյս օ-
գոստոսի վերջին ուղղակի մեր հասցեով
մեզ զրկեն հաւաքուած փողերը յար-
գելի բաժանորդաց անուանց ցուցակ-
ներով միասին, որպէսզի տպագրուին
գրքի վերջում:

Մեծ յոյս ունեցը, որ մեր սիրելի
աղագրիկներն մեզ քաջալերելով պիտի
պատասխարեն իւրեանց մասնաւոր բա-
ժանորդագրութեամբ: Մեծ յոյս ունեցը
նա ևս այնպիսի անձանց վերայ, որոնց
մենք անձամբ ճանաչելու պատիւը ու-
նեցած չենք, այլ իւրեանց մաղաւար-
կ և բարի անունները լսելով միայն, վրա-
տահովեամք նշանակած ենք գործա-
կալ, որոնք ոչ թէ չը պիտի մեղմեն մեր
այս առաջարկութիւնը, այլ և աղիւսա-
բար աշխատելով պիտի շատացնեն բա-
ժանորդաց թիւը և մեր յոյսը պսակե-
լով՝ երախտապարտ պէտք է թողուն
մեզ միշտ:

Մեզու Վ. Բաղդասարեանց:
Ղ. Ա. Ր. Ս.
21 յունիսի
(Թղթակցութիւն «Մեզու Հայաստանի» լրագրին)

Մեր քաղաքի բնիկները մինչև
այսօր արհամարհանօք էին նայում
լրագրութեան վրայ: «Մեզու» մի
թղթակցութիւնը մեծ աղմուկ հա-
նեց միջանի հարուստ անհասանքի մէջ,
որովհետեւ այդ թղթակցութեան մէջ
գտան իրանց գործած գեղծմաները
լոյս-աշխարհ հանած: Այդ համարն
այն աստիճան խոր տպաւորութիւն
գործեց, որ իրար ձեռքից էին խլում:
Ընթերցողներին մեծ մասը համակրա-
նօք էր վերաբերւում, իսկ գործի մի-
ջին անհասանքը խտուութեամբ հեղի-
նակին որոնում: Որպէս զի վեճ առ-
նեն: Բայց իզուր է այդ բորբոքումը,
վեճ անգործութիւնը, քանի որ վերո-
շիշեալ թղթակցութեան պարունա-
կութիւնը զուտ ձգմարտութիւն է:
«Մէ» է այդ յանդուգն լրագր. սաս-
տիկ գոչում էր զլուր-փաթա-
թած մի հաջի-աղա, որ համար-
ձակուել է մեր զաղանիքը յերևան
հանել և մեզ այդպէս խայտառա-
կել: Հաջի-աղան չէր հանդուստանում
մինչև որ հրամայեց իւր գոր-
ծավար Մամիկոնեանցին փառա-
ւոր հայհայանքներով պոտա-
խանել: Այսպէս այժմ մեր քա-
ղաքի հաջի-աղաները սխալ են
հետաքրքրուել տեղիս թղթակ-

ցութեամբ: Ես պարտաւորվում եմ այ-
սուհետեւ երբեմնագէտ հրապարակ
հանել նրանց գործած այն ամեն գեղ-
ծումները, որոնք մինչև այսօր
ծածկելու էին ձգտում զանազան
գործակատարներ հակառակ մարդ-
կային աղիւթութեան: Իմ առա-
ջին նամակը, ես կարծում եմ, մի
զարթեցուցիչ խթան եղաւ զը-
րանց թմրութեան: Թող ի դուր
չը վերադառնան, քանի որ իմ
սեպուհ պարտականութիւնն է այդ-
պէսեաց նեխած, փտած մասերն օ-
պերացիա տեսել: Այս անգամ միջանի
կարեւոր հարցերով եմ բաւականա-
նում յոյս ունեցով որիշ անգամ
աւելի ընդարձակ խօսելու: Ես սխալ
եմ:

Լսում է, որ մեր քաղաքային
այգին իւր բուֆէտով կապարաւ է
տրուած երեք տարի պայմանով,
տարեվճար 22 ռուբլիով, այնինչ
միևնոյն պայմանով կարելի է 200—
300 և ավելի սորա գաղտնի-
քը: Մի՞գոյց է կապարաւունքը, պա-
տուելի հաջի-աղաներ, ձեր բարեկամ-
ներն են կամ աղագրականները, թէ՞
դուք էլ շահուել էք ցանկանում
յաջող դէպքից:

Քաղաքային ելեմտական հաշուա-
պահը ստանում է ահագին ուժիկ,
որովհետեւ նա աղագրական է մի յայտ-
նի աստիճանաւոր ոտակների. իսկ
դուք այդ ապօրինի ծախքն ընդու-
նում էք քաղաքի վրայ: Ի՞նչ իրա-
ւունքով:

Մաքրութեան և փողոցների պահ-
պանութեան—հարթելու համար իւ-
րաքանչիւր տարի նշանակեալ մի ա-
հագին գումար է ծախսվում քաղա-
քի սնուկից. խնդրեմ ասացէ՛ք, է՛լ
ինչու՞ խնդ ու ողորմելի՞ ճաճկա-
տանից աշխատելու համար եկած՝ հայ
մշակիներին բանութեամբ ձրի կատա-
րել էք տալիս, քանի որ այդ ծախ-
քը նորիս ծանրանում է քաղաքի
վրայ: Այդ նպատակով թշուառ
հայերն իրանց սպիւրով նոյնպէս ձրի
բաւական չ'աշխատե՞ն: Մի՞թէ չէ՛ք
տեսնում, չէ՛ք խղճահարկում: Խեղճ
ժողովուրդ:

Հաղորդելով այս անդիւնութիւն-
ները, որոնք ըստ օրինաց կատարաւ
վեղձուման են, գիտեմ անաւարտիւ
նորից պիտի վերադառնա՞ն: Խառնէ՛ք
բայց՝ յոյս ունեմ, որ շուտ կ'ուղղէ՛ք
ձեր գործած սխալը, որպէսզի հա-
սարակութեան իրաւացի արտունջի
տակ չ'ընկնէք և լրագրութեան մարա-
կի չ'ենթարկուէք:

Մեծ—Ղ. Ա. Ր. Ս. Գ. Ս. Ս.
1 յունիսի
(Թղթակցութիւն «Մեզու Հայաստանի» լրագրին)

Մշակին 94 համարում փամբա-
կեցին, որի ուժ լինելը պարզ է ա-
մենքին, ինչ վերաբերու թեւում մի
քանի անխիղճ զրպարտութիւններ է
բաց թողել իւր կեղտոտ կիրքը և
զէպի ինչ ունեցած վեճը յաղեց-
նելու համար: Ահա՛ զրա պատաս-
խանք:
ա. Ղարաբիլիսում բժշկածս հի-

ւանդների յատուկ ստորագրութեամբ
ունիմ վկայականներ, որոնք ապա-
ցուցանում են, թէ ո՛րքան հիւանդ
և ինչպիսի հիւանդութիւններից եմ
առողջացրել: Յանկացողը, նոյն իսկ
«Փամբակեցին» իրաւունք ունի ներս
մտնել ինչ մօտ և տեսնել այդ վը-
կայականները և հարցնել առողջա-
ցած հիւանդներին, այն ժամանակ
պարզ կը հասկանան սուտ բժշկութիւն
եմ անում, թէ ձգմարտ:

բ. Ես ամենեւին ոչոքից կանխիկ
վիզիտ չեմ առել, թող փամբակեցին
մէկը ցոյց տայ և աչքս հանի: Ընդ-
հակառակը ես հիւանդների հետ
պայման եմ անում. լեթէ այդ ցա-
ւից աղատեցի՞ փող տուր, եթէ ոչ՝
ոչինչ չեմ ուզում: Այս մասին շատ
պատուաւոր վիտներ ունիմ:

գ. Ճշմարիտ է, զիմ հիւանդու-
թեան ժամանակ մի անգամ դալլա-
քին կանչել եմ արիւն առնելու, և
որովհետեւ ձեռքերս կանակիս չէին
հասնում և այդ տեղից էլ արիւն
պէտք է առնուէր: Բայց դալլաքի՞
մօտ 20 անգամ էլ տեղոյս զկտաւոր
բժիշկէն ինչ այցելել, որովհետեւ ինքս
ծանր հիւանդ էի, ձեռքերս դողդո-
ղում էր, ամբողջ մարմնս թոյլ և
հետաւարի հարկ է ես ինքս ինչ
էի կարող բժշկել: Ամենանշանաւոր
բժիշկներն էլ իրանց հիւանդութեան
ժամանակ բժիշկ են հրաւիրում մի-
թէ դա պահատութիւն է: Ծծկեր
երկաւներն էլ կը ծիծաղեն այդպի-
սի երկաւյական դատողութիւնների
վերայ:

դ. Ես 50 կօպ. դեղը աղքատնե-
րին 15—20 կօպ. եմ ծախում:

Աւելի լու. կը նշանակէ, ես խղ-
ճում եմ աղքատներին, թանկ առ-
նում եմ արժան ծախսում եմ, մի՞թէ
սա կեղտոտութիւն է, անխղճու-
թիւն է:

ե. «Բժիշկները ճիւղից ինչ վը-
ւերել են: Թող ձայն տան ճիւղիս
բժիշկները, թէ ինչ անպատուե՞ն,
ինչ մի վատ խօսք ասե՞լ են: Եթէ ինչ
վեճած լինին, մի՞թէ ես կը գայի
և այդ պահատութիւնը Ղարաբիլի-
սում կը հրատարակէի. հաւատարմե-
բան է:

Ուրեմն ի՞նչն է ստիպել պ. փամ-
բակեցուն, որ այդպիսի խոշոր, սուտ
զրպարտութիւններ է գրել ինչ վը-
րայ: Երկու բան: Նախ՝ որ պ. փամ-
բակեցուն անհամեստութիւնից բժշ-
կեցի, 4 ու 25 կ. միայն դեղի փող
առայ, զրա համար մեր մէջ մի ան-
բաւականութիւն տեղի ունեցաւ:
Երկրորդ՝ այդ պարոնը մէկի պատիւը
արտաւարելու համար, նրա կողմից
մի նամակ ցոյց տուց ինչ և հաւա-
տացրեց, որ նա (ինչանից անկախ պատ-
ճառով չեմ կարող ասել ո՞վ է մասն.)
է գրել այդ նամակը: Մի փոքր ժա-
մանակից յետոյ պ. փամբակեցուն այդ
զաղանիքը յայտնի եղաւ տեղական
ուսուցիչներին մէկին, մի փոքր քըն-
նութիւն եղաւ, ես երես առ երես
հաստատեցի, բայց պ. փամբակեցին
իւր անձը արդարանցիլու համար
բացատրեց թէ՛ «այն նամակը կեղծ
էր, ինքն էր չինել նրա բերանից»
իրր թէ համաք էր արել: Ես չեմ

ուզում այդ խեղճ՝ ձնառի անմեղ անունը արատաւորել և մարդուն ինքնակրթութիւնը, եթէ ոչ, եւ ամեն բան պարզ կը գրէի, այն ժամանակ ալ փառաբանեցին կը տեսնէի, թէ ի՞նչն է կեղտոտութիւնը և ի՞նչը անխղճ ձուլթիւնը:

Փառաբանեցու ամենակեղտոտութիւնները և անխղճութիւնները մէկն էլ այս է, որ իւր թշնամութիւնը յաղեցնելու համար այսպիսի սուտ զրպարտութիւններ է գրել ինձ վերայ: Զարմանում եմ, որ այդպիսի տիրացունքն էլ լրագրութեան մէջ տեղ են գտնում:

Յարգելի խմբագրի, խնդրեմ ձեր լրագրութեան մէջ մի անկիւն արժան համարել իմ այս արդար պատասխանին: Մշակի՞ն խմբագրին 18 օր է, որ այս զորութիւնով նամակ եմ գրել—չը տպւոյն: Իմ թշնամու զօրարտիչ նամակին տեղ է տնում: Բայց իմ արդար պատասխանին տեղ չը տեսնեց: Զարմանում եմ, թէ Մշակի՞ն խմբագիրը այդպիսի զօրարտիչ տիրացունքն ինչի՞ք է երես տալիս, որ միւս անգամ էլ ուրիշները առնուն էլ զօրարտութիւնով անպատուէ և Մշակի՞ն թերթը անպատուէ զօրարտութիւններով:

Յ. Գ. Բաշեօն

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

— «Ռէյտերի գործակալութեան» Ալէքսանդրիայից հեռագրում են, որ Ռուս-Ֆրանսիական ծովակալ Սէյմուելին ուղղած նամակի մէջ յայտնում է, որ զինւորական պատրաստութիւնները կատարվում էին Արարի-փաշայի կողմից հաւաքակ խելովի կամքին և եզրկատական կառավարութեան, որի համար և միայն Արարի-փաշան կարող է պատասխանատու լինել իւր գործողութեան համար: Խելովի վճռել է հեռացնելու Արարի-փաշային, բայց վարկենում է իւր վճիռը հրատարակել, որպէսզի անկարողութեանց առիթ չը լինի կայսրութեան միւս քաղաքներում: Ռուս-Ֆրանսիական խնդրում է Սէյմուելին հաղորդելու բրիտանական կառավարութեան, որ եզրկատական իշխանութիւնը շարունակում է կարգը վերականգնելու մասին հոգալ:

— Կ. Պոլսից հաղորդում են, որ Գուլը դեռ ոչինչ չէ պատասխանել յուլիսի 3(15)-ին նրան յանձնած ծանուցանանքին: Սրա համար և դեսպանները այս օրերս կը նորոգեն իրանց հարցը: Յուլիսի 5-ին սուլթանը օրդ Կիւֆէրինին տեսակցութեան հրաւիրեց, որը երեք ժամ տևեց: Նրանց խօսակցութեան բովանդակութիւնը դադանք մնաց:

— «Daily News» անգլիական թերթին հաղորդում են Ալէքսանդրիայից, որ կայսրից փառած մարդիկը պատմում են Տանտի, Մանսուրի և Սահաբի եւրոպացիների կոտորածի մասին: Սահաբի մէջ սպանուած է ի միջի այլոց և մի հիւպատոս:

— Պատգամաւորների ժողովում Գիւլը անցնել շարժելու ատուած ծանուցումներին առիթով ուղարկուածը օրինակը ընդունելու վերաբերութեանը Գերմանիայի և Աւստրիայի կողմից, բացառեց, որ անգլիական կառավարութիւնը իհարկ է միւս պետութեանց կարծիքը չէ խնդրել ներքալ ուղարկութեան համար: Գիւլը իւր ծանուցումն արաւ:

Աւստրիայի վերաբերութեամբ, հիմնվելով կոմս Կալնթոբի ու որը Լիլիօտի և կոմս Կալթոբի ու Գրէնլիլի խօսակցութեանց վերայ: Վերջ վերաբերում է Գերմանիային, — ասաց Գիւլը, — ես տեսնում եմ, որ իմ խօսքերը գերմանական կառավարութեան հաւանութեան մասին չեն ճշգրտւում, բայց չորեքշաբթի և շաբաթ օրին կային հանգամանքներ, որոնց հիման վերայ ես իրաւունք էի համարում ինձ նրա մասին խօսելու:

Կոմէնի հարցին Գիւլը հաղորդեց, որ ոչ մի գրաւոր պատասխան Գրան տուած համաձայն ծանուցագիրներին դեռ ըստացուած չէ:

Մակ-Կլէյքեր հարցրեց, թէ արդեօք եզրկատուութեան ելումտական կոտորուի կը վերականգնվի և կամ թէ այս բանի մասին կոմէնիքներին մի վճիռ ընդունել է: Գիւլը պատասխանեց, որ կոմէնիքներին իրան նպատակ է արել վերականգնել Եզրկատուութեան նախկին կարգը, բայց առ այժմ ոչինչ չի կարելի տեսնել անպայման համաձայնութեանց մասնակցութեանց մասին:

Մի այլ հարցին Գիւլը յայտնեց, որ Ալէքսանդրիայի դատարանական հաստատութեանց շինութիւնը չէ վնասված և թէ նա պահպանվում է անդիական պահպաններով:

Կէմպէլ-Բաննէրմանը մի հեռագիր կարդաց, որի մէջ ծովակալ Հոսկինսը յայտնում է, որ Պարտ-Սայիդի մէջ խաղաղութիւն է տիրում:

— Գերմանական «Norddeutsche Zeitung»-ը խօսելով Գերմանիայի քաղաքականութեան մասին ասում է. — Գերմանական քաղաքականութիւնը մեծ շահեր չ'ունի արեւելքում և ձգտում է պահպանելու լաւ յարաբերութիւնները ըրոր պետութեանց հետ, մինչև անգամ երբ նրանք համաձայն չեն իրար հետ: Նա չի ցանկանում իւր յարաբերութիւնները ոչնչացնել այս կամ այն կողմին հակվելով: Նա խուսափում է նախապէս ձրանսիայի թշուառ սխալից — չի կամենում դառնալ դէպի միւս պետութիւնները իբրև գրաքննիչ կամ ուսումնարանի դաստիարակչի գերակատար: Մամուլը ուրիշ ճանապարհ է ընտրել: Նրա յարձակումները անգլիացիների վարմունքի դէմ չառ խիստ են, բայց կառավարական թերթերը այդպիսի ուղղութիւնից հեռու են, մանաւանդ որ և ոչ մէկը չէ պահանջել գերմանական կառավարութեան կարծիքը միւս պետութեանց վարմունքի մասին:

— Նաւազնացութեան և առևտրի ուսումնականութեան Ալէքսանդրիայի գործակալատարը յուլիսի 6-ից հեռագրում է, որ Ալէքսանդրիայի դարձել է ռուսական օդանւանային նաւը: Զաղաքը լուրորդվին աւերած է և հրկեհը շարունակվում է: Գործակալութիւնը և ընկերութեան ածուկի միջնորդները ազատվել են:

— Վլէնայից հեռագրում են, որ Գիւլի ծանուցումը, թէ Գերմանիան և Աւստրիան ուղարկուած օրինակը են համարել, հիմնված էր աւստրիական կառավարութեան մի հեռագրի վերայ, որը ճիշդ չէր հասկացել կոմս Կարոլին:

— Բէրլինից հաղորդում են, որ «Norddeutsche Zeitung» գերմանական թերթի բացատրութիւնները Գերմանիայի արեւելեան խնդրում իւր դրութեան վերայ ունեցած հայեացքների մասին, այնտեղ, Բէրլինում այն մտքով են հասկանում, որ կարելի է բոլորովին թոյլ տրվի Անգլիային եզրկատական գործերի կատարելու կարգադրութիւնը:

— Յուլիսի 7(19)-ին Կ. Պոլսից դուրս է եկել Ֆրանսիական սուլթանին յանձնարարութեամբ աւստրիական կայսրի վերայ դնելու Վիլհելմ Իմպերիոյ չըքանանի առաջին տասնամեակը:

— Կ. Պոլսից հեռագրում են, որ

Ալէքս-փաշան շատ անբաւական է թիւրք կառավարութիւնից: Նա մտածում է հրաժարական տալ: Շատ հաւանական է, որ Արեւելեան-Ռումէլիայի նահանգապետ կը նշանակվի Կրէստովիչը:

— Ալէքսանդրիայից հեռագրում են, որ Գէրվիլ-փաշան իւր ուղեկիցներով 7(19)-ին վերադարձաւ Կ. Պոլսի:

— «Ռէյտերի գործակալութեան» հեռագրում են Ալէքսանդրիայից յուլիսի 7(19)-ից. — Գէրվիլ-փաշայի մեկնելուց անմիջապէս յետոյ նրա անունով մի նշանաւոր հեռագիր ստացուեցաւ Կ. Պոլսից: Ալէքսանդր-Ժովակալը Գէրվիլ-փաշային հանձնելու համար մի շտգնաւ ուղարկեց, յանձնարարելով որ եթէ հնարաւոր է հասնի սուլթանին լրագրորին և յանձնի նրան յիշեալ հեռագիրը: Տանտի և Քաֆր-էլ-Մաթի քրիստոնէական երկ կոտորածի լուրերը հաստատվում են: Կայսրութեան մեծ յուզումներ է նկատվում, թէ և մինչև այժմ դեռ անկարգութիւններ չեն ծագել: Տեղական ուստիականութիւնը աշխատում է կարգը պահպանել, բայց այնուամենայնիւ այս քաղաքում ապրող եւրոպացիների անձը և կայքը ապահոված չէ, որովհետև համարեա ըրոր զօրքերը այնտեղից Գաֆր-էլ-Մաթ են ուղարկված: Այդպիսի ճանդամները կայսրից ըրոր օտարազգի հիւպատոսները և եւրոպացիները դուրս են գնում քաղաքից, բայց 20 գերմանական հպատակները, որոնք հրաժարվեցան ընդհանուր օրինակին հետեւելու:

— Ալէքսանդրիայից 7(19)-ից հեռագրում են, որ Գէրվիլ-փաշան դառնում է կրկին դէպի յետ Ալէքսանդրիա:

— Ալէքսանդրիայից հեռագրում են, որ խելովի հրամանագիրը Արարի-փաշային ապստամբ է հրատարակում և նրան գրում է ամեն պաշտօններին:

— Պոլսից հեռագրում են, որ Գուլը պատասխանել է դեսպաններից ըստացած համաձայն ծանուցագրին և առաջարկում է հրաւիրել նոր կոմէնիքներին:

— Լոնդոնից հեռագրում են 6-ին յուլիսի, որ Արարի-փաշան նշանակել է Անգլիայի թշնամի Ալէ-Ֆէյմին Սուէզի-Շրանցքի վերայ զլիստուր հրամանատար: Նա ներքին Եզրկատուի բեղուններին զլիստուրներին հրաւիրել է ընդհանուր խորհրդակցութեան:

— Լոնդոնից հաղորդում են, որ Արարի-փաշան մտադիր է Մահմուդէ-Շրանցքը կործանելու, որը քաղաք ջուր է մատակարարում Ալէքսանդրիային: Այս ջրանցքի զծի վերայ հուսքել է նա մօտ 10,000 զօրք: Կայսրի զլիստուր մղղիթներում մի պրօկլամացիա է կարդացուել, որի մէջ շէյխ Հալիլ Ատաղը հրաւիրում է հաւատացնելներին անգլիացիներից յետ խելովի Ալէքսանդրիան: Ժողովուրդի մէջ ֆանատիկոսութիւնը գրգռելու համար հանդիսաւոր կերպով ջրոց են տալիս կարօքի փողերների վերայ տեղացիներին Ալէքսանդրիայի պաշտպանութեան ժամանակ վրաւորում են նրան:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Մեզ խնդրում են տպել հետեւեալը. — Կարգադիր յանձնաժողովը այսու պատիւ ունի յայտնել ի գիտութիւն այն ուսուցիչներին, որոնք ցանկութիւն ունին մասնակցելու «Նշանակուոր Ուսուցչական ժողովին» պարագմանց, որ յիշատակ ժողովի նիստերը սկսուելու են օգոստոսի 20-ին: Ցանկաւ էր, որ մինչ նոյն ամսի 15-ը բոլորեցան ներքալ լինելին նախապատրաստական ընտրութեանց համար: Յանձնաժողովը պատիւ ունի նոյնպէս յիշեցնել, որ «Ռուս-Ֆրանսիական ծովակալ Սէյմուելին» ուղղած նամակի մէջ յայտնում է, որ զինւորական պատրաստութիւնները կատարվում էին Արարի-փաշայի կողմից հաւաքակ խելովի կամքին և եզրկատական կառավարութեան, որի համար և միայն Արարի-փաշան կարող է պատասխանատու լինել իւր գործողութեան համար: Խելովի վճռել է հեռացնելու Արարի-փաշային, բայց վարկենում է իւր վճիռը հրատարակել, որպէսզի անկարողութեանց առիթ չը լինի կայսրութեան միւս քաղաքներում: Ռուս-Ֆրանսիական խնդրում է Սէյմուելին հաղորդելու բրիտանական կառավարութեան, որ եզրկատական իշխանութիւնը շարունակում է կարգը վերականգնելու մասին հոգալ:

սուցչական ժողովին մէջ, որոշուած նպատակին համապատասխան որեւէ խնդրի վերաբերութեամբ, խօսել կամ կարգադրանկաւ պարտաւոր է ուղարկել իւր գրութեամբ կամ բերանացի խօսակցի ամփոփ բովանդակութիւնը անշուշտ մինչև յանձնաժողովը կարող լինի ժամանակին իւր բոլոր կարգադրութիւնները վերջացած ունենալ:

Գէրվիլ-Ֆէյմին գրում են. — «Մարիաման օր. Գալոսի» քննութիւնը շատ յաջող անցաւ այս տարի: անյուսակ յառաջակութիւնն արած օրիորդները երեք տարուա ընթացքում, եւթն հոգի վկայականով աւարտեցին առաջին դասարանի ուսման ընթացքը: Ժողովուրդը շատ ցաւում է ուսուցիչ Կ. Սէյմուել-Շահնազարեանցի հեռանալուն համար: Շուտով կը լինի հոգաբարձուների ընտրութիւն: յուսով ենք, որ մեր քաղաքացիները շատ լաւ կը կշռեն այդ պաշտօնի նշանակութիւնը և ըստ այնմ կը շարժուին:

ՇԱՄԱՍԻՆԻՑ մեզ գրում են. — Շատ պիտի եղէ ուղղելու մեր սխալը: «Մեղութիւն» մէջ մենք այս ձմեռ յայտնեցինք թէ Կ. Փաշանթարեանը իւր տունը տալիս է օրիորդական ուսումնարանին, բայց այդ խոստումը մինչև այժմ չը կատարուեցաւ: Ասում են թէ՛ արդէն եղողը պարտին աղբական—գործակատարն է: Դարմանալի բան, պ. Յովսէփ Սարգսեանն է նրա Շամասիի գործակատարը, սակայն նա ևս ընտրութիւնը հաջողութեամբ չէր զբաղւում: Մի-թէ չափաւորները տունը քանդողին տան պահպան են կարգում: Չենք հաւատում...:

Նոյն տեղից գրում են. — Տեղիս նոր գաւառապետը մեծ յոյսեր է տալիս: Պարոն Նաումէնիօք քաղաքաբարոյ վարմունքն և սրտացաւ հոգացողութիւնը ամենքին սիրելի է: Պարոնը ունի մեծ յարմարութիւններ Շամասիի գաւառապետ լինելու համար, որովհետև նա ընկի շամասեցի է և զիտե թէ հայերէն և թէ թիւրքերէն, մի առաւելութիւն, որ շատ չարիքներին առաջը կարող է առնել: Գաւառապետի ջանքով հաստատուել է կուլը, որ դեռ ևս իբրև ամառային, դանդաղ է այգումը: Հասարակաց այգին շատ բարեկարգուած է և ամենայն շաբաթ երաժշտութիւն է լինում: Այգու ութօնից, որ շինուած է հասարակութեամբ ծախքով (ստորագրութեամբ) այժմ սեպտեմբերից առաջը կարող է արգելուած է անգամ չ'եղողներին մասնակցել: Կարծեմ այս կարգադրութիւնը պ. գաւառապետին չէ, այլ մեր մի քանի աղաների, որոնք սաստիկ ջերմութեամբ թուղթ են խաղում նոյն տեղում: Խաղը մեծ քայլերով յառաջ է գնում:

Մեզ խնդրում են տպել հետեւեալը. — «Նշանակուոր Ուսուցչական ժողովին» նախապատրաստութիւնները հոգացող կարգադիր յանձնաժողովը այսու պատիւ ունի յայտնել ի գիտութիւն, որ յօգուտ «Նշանակուոր Ուսուցչական ժողովին» մեծ. Կ. Սէյմուել-Շահնազարեանցի, Ալէ-Կրիշեանցի, Ա. Բահաթ-Երեանցի կարգադրած գաւառապետութիւններից մուրը եղել է ընդամենը 558 ռ. 70 կօպէկ: Մ. Ս. Ս. 1. պ. Արծրուհու թատրոնական դահլճի վարձ 90 ռ., 2. տղադրական ծախքը 13 ռ., 3. մանրստծակ 2 ռ., 40 կ., ընդամենը— 105 ռուբլի: 40 կօպէկ: Հանելով ծախք մուրը չէ՛ մնում է 433 ռ. 30 կ., որ գումարից ստացուած է 410 ռ. 30 կ., և մնում է ստանալիք 43 ռուբլի:

Յանձնաժողովը պարտք է համարում յիշել, որ վերոյիշեալ ստացած գումարի մէջ տոմսակների գնից աւելորդ—ուսուցչական մեծ. Կ. Սէյմուել-Շահնազարեանց 14 ռ., Ս. Մէլիք-Մէհրաբեան 6 ռ., Յար. Ջիթոյեանց 2 ռ., Յակ. Տէր-Յովհաննիսեանց 1 ռ., Ս. Շարուբեանց 1 ռ., Գ. Տէր-Յարութիւնեանց 3 ռ. և Կ. Թէմուրազեանց 50 կ.:

ՆՈՒՍԻՆԻՑ մեզ հաղորդում են. — Յուլիսի 8-ից սկսուեցին Նուսիլի հայոց երկսեռ ուսումնարանների հարցաքննութիւնները: Կրօնից հիմնալի պատասխաններ տուին արծ. Տէր-Սիմէօն հօր աշակերտներն ու աշակերտուհիները: Բայց սաստիկ թոյլ էին պ. Մարտիրոս Արրահամեանցի աշակերտները: Նրա ստորին բաժանման աշակերտները թուաբանութիւնից այնպիսի պատասխաններ էին տալիս, որ կարծես թէ ամբողջ տարին թուաբանութեամբ չէին պարագիւր: Իսկ ինչ վերաբերում է բարձր բաժանման աշակերտներին, ապա նրանք հայոց լեզուից կատարելապէս բոլորիկ էին, չնորհիւ իրանց ամենի ուսուցչին: Ասաներս հաստատուելու համար թող երկու փառ յառաջ բերեց. ա) քերականութիւն և հայոց պատմութիւն սովորող աշակերտներից մէկը «ով»-ը գրել էր «օւ», բ) մի երկտող թերաբանութեան մէջ նրա ամենալաւ աշակերտը 10 սխալ ունէր, իսկ մնացածների սխալները խօ հասնում էին մինչև 50-ի: Այլապէս էլ չէր կարող լինել, քանի որ պ. Արրահամեանցը տարուայ մեծ մասը միշտ անբնական դրութեամբ է դասաւորում մը տեղ և նրա տառածման առարկաներն եղել են կանացի բաժնատանքը: Այդ պատճառով էլ արդարադատ հասարակութիւնն այս տարի արտաքին նրան հոգաբարձութիւնից որպէս ինտրիգանտի, կ'արտաքին նրան և որպէս ուսուցչին:

Մեզ հաղորդում են հետեւեալը. — Ամսոյս 11-ին, կիրակի օրը Շահնէթ գիւղում, որ պատկանում է իշխան Բէհ-բուղանցներին, կատարուեցաւ իշխան Գրիգոր Յովհաննիսեան Բէհբուղանցի ծախքով և միւս Բէհբուղանցիների մասնաւոր օժանդակութեամբ սուրբ Աստուածածնի անուամբ կառուցած նոր թաղի եկեղեցու օծման հանդէսը: Հանդիսադիրն էր դեր. Մամրէ ծայր. վարդապետը: Եկեղեցու օծման հանդէսը վերջանալուց յետոյ գեր հայրը համառօտ և ազգու բանաստեղծութեամբ զովեց Բէհբուղանց իշխան. աղբատուս մի այսպիսի կրօնական ջերմութեամբ քննել, որով արժանապէս պահում են իրենց մէջ իբրև ժառանգութիւն նախնիներից իրենց հասած այս գեղեցիկ և բարեպաշտական սովորութիւնը: Սակայն այդ միջոցառման հետ, հայր ատենախօսը յայտնեց և իւր վիշտը այն մասին, որ Շահնէթ գիւղի հայերը զբւղւում լինելով իրենց մայրենի լեզուի գիտութիւնից, սովորած են օտար լեզուով աղօթելու Աստուծոյ տաճարի մէջ: ուստի բարոյական պարտք դրեց իշխաններին վերայ, որ իրենց արած այս բարեգործութեանը միացնեն և միւս բարեգործութիւնը, այն է աղօթելու տաճարի հետ իշխանները և ուսման տաճարը, որ Շահնէթ գիւղի հայ մանուկները սովորելով մայրենի լեզուն և կրօնը, ձեռնհաս լինեն ապագայում իրենց հարազատ լեզուով աղօթելու իրենց Արարիին և ոչ օտար, ինչպէս մինչև այսօր: Վերջապէս խօսքը յոյս յայտնեց, որ իշխանները չեն զլնայ իրենց ջանքը՝ Շահնէթի մէջ մի վերելի ուսումնարան բանալու:

Սարգիս քահանայ Նիկիթեանցը խընդ-

բում է մեղ ապել հետեւեալը. — «Մեղուս
լրագրի 64-րդ համարում, մանր լուրե-
րի մէջ կարգացի Հաւաքարի ու Մի-
նաս եկեղեցու «Գանձի» խմբիկին
դպրոցի վերաբերութեամբ մի լուր, որ
վերաբերում է իմ անձնաւորութեանը,
և որի մէջ ասված է, որ ես իբրեւ թէ
ուսումնարանը չի կրել եւս ապրումսի մի-
ջոց, ծառայի փողը կտրել եմ, թէ ու-
սումնարանը ողորմելի դրութեան մէջ
է և այլն և այլն. իսկապէս ինձ վայել
չէ դադարել պատասխաններով մի ան-
ձի դէմ, որ իւր աչքի գերանը թողած
ուրիշ չի գտնի և հետամուտ, սակայն ի
նկատի ունենալով պարզամիտ ընթեր-
ցողներին, որոնք ամէն մի սուտ և կար-
կատած լուր ընդունում են հաւած իւ-
ղի տեղ, ես ուղարկում եմ ձեզ, յար-
գոյ խմբագիր, այս երկուող բացատրու-
թիւնը և խնդրում եմ արդարութեամբ
վերականգնելու համար տեղաւորել ձեր
լրագրի մէջ. 1880 թուի սեպտեմբերից
ինձ յանձնուեցաւ կարգադրութեամբ
թմարական տեսչի կրօնի և ձայնագրու-
թեան ուսուցչութիւնը և ներկայիս
հաշիւներին վերահսկողութիւնը: Այդ օ-
րից ես ստացել եմ իւրաքանչիւր ամիս
լուրերեան եղբայրներին ամսական
ծախսի գումարը և ամենայն ճշդու-
թեամբ բաժանել եմ ուսուցչին եւսին,
ծառային, և ոչ մէկը ինձանից զգոն
չեն գտնուել երկու տարուայ ընթաց-
քում: Եթէ զգոն լինէին, իրանք ղեպ-
ւորի ծառայողները կարող էին յայտ-
նել ում հարկն է և որտեղ հարկն
է և ոչ թէ փաստաբան կը բռնէին լը-
րատուին, որը միմիայն և բանեցնում է
գիմակի տակը իւր գէշերը: Բայց սո-
րանով չեմ վերջացնում ես իմ բացատ-
րութիւնը, այլ ուզում եմ յայտնել
պատճառը նրա այս տեսակ զրպարտու-
թեան: Բանը նրանում է, որ ներկայ
տարուայ փետրվար ամսից դուրս գնաց
դպրոցի նախկին ծառան և վարձու կանդ-
նեց մի նորը, որ ձրի ապէս օժան-
դում է լրատուի տանը: Մինչև
մայիսի մէկը ես այդ ծառային ճշդու-
թեամբ վճարել եմ վարձը, և մայիսին
դպրոցը փակուելով հարցաքննութիւն-
ներից յետոյ յայտնել եմ, որ արձակու-
րի երեք ամիսը դպրոցին այլ եւս հար-
կաւորութիւն չը կայ ծառայի և այս
մասին ես տեղեկութիւն եմ տուել մե-
ծապատիւ հոգաբարձուներին: Եւս այս
երեքամիսը զայրացել է երեք մի քան
սուրբ և անհասկանալի և իմ վրա-
տուին, և տեսնելով որ այլ ևս
իւր տանը օժանդում չի ծա-
ռայի, դուրս է եկել հանգէս և կա-
մեցել է իբրեւ իր զրախտութեամբ ա-
րատ գցել մեղ վերայ: Յոյս ունիմ,
որ ձեր պատուական լրագրի մէջ,
մեծ խմբագիր, չէք զանալ կա-
տարելու ձեր սուրբ պարտակա-
նութիւնը տեղաւորելով հերքումն զըր-
պարտութեան դէմ: —

Արժ. քահանայի դէմ դրածը կարելի
է զրպարտութիւն լինի, և մինչ շատ
ուրախ կը լինէիք, եթէ այդպէս լինէր,
բայց իւր դրածը ոչինչ չէ ջրում: Աւելի
լաւ կը լինէր, որ քննութիւն սարգուէր
և դպրոցի ծախքերը կանոնաւոր և անա-
չառ քննութեանց տակ ձգէին, այն փա-
մանակը լոյսը կը բաժանուէր խաւարից,
արդարեւ մեղաւորից:

Գոնիւթիւն մեղ գրում են. — Սորա-
նից մօտաւորապէս 23 տարի առաջ
Գուշէթի վրաց ամբողջ աշտուղի քա-
ղաքային աշխատ մի մեծ եկեղեցու
հիմք դրեց: Վրացիք, չը նայելով հայե-
րի աշակերտութեանը անկարող եղան շա-
րունակել անսած գործը մինչև այս տա-
րի: Այս անգամ կարծես նրանք զարթնել
են իւրեանց խոյը քնից և ուզում են
վերջացնել հիմնադրած եկեղեցին: Ինչ-
պէս եւ ինչպէս էլ անհասկանալի լինում,

վրացիք և նամանաւանդ հայերը մեծ և
աւանդով մասնակցում են վրաց եկեղե-
ցեցու կառուցմանը: Բայց այն աշտուղին
զոհաբերութիւններից, որ արեց այստե-
ղի հայոց հասարակութիւնը, Գուշէթի
հայ համբարը շարաւրդ երկու անգամ,
բայց այդ օրը բանող արհեստաւորնե-
րին վճած փողից, ձրի, իւր հայոց, բա-
նում է վրաց եկեղեցու չինութեան
համար: Նուիրատուութիւնները, ինչպէս
լսում եմ, անկու են և ուրիշ տեղե-
րում: Երեք այս տարի էլ վրաց եկեղե-
ցին անաւարտ կը մնայ:

Վատ է, որ հայերը զանազան վրա-
ցիներին, սակայն սիրելի հայրենակից-
ազգակիցներս լաւ գիտեն այն վրացերէն
առաւել թէ. «Տանը, որ երեխաները
ճղաւում են, դուրսը զոհը ինչ գործ ունի»:
Նոյն է և մեր վերաբերութեամբ: չը նայե-
լով որ այստեղի հայերս ունինք մի հա-
մատ եկեղեցի, չ'ունինք մի ծխական ու-
սումնարան, որ մեր մանուկները փոխա-
նակ փողոցները թափաւելով և վրաց
լեզուով զանազան կեղտոտ հայոյանը-
ներ տալով միմեանց՝ կը սովորէին քա-
րոյականութիւն և մայրենի լեզու: քա-
նի որ դրա բացակայութեան պատճա-
ռով. — 1) այստեղի քաղաքային ուսում-
նարանին տեղացիները շատերը անկա-
րող են տարեկան 5 ուրբի վճարել
ուսման վարձ: 2) չը նայելով այդ ու-
սումնարանում դասաւորութիւն անող
արժ. Գէորգ քահանայ թէ ինչպէս են
ջանքին, դասերի սակաւութեան (չա-
բաթը 3 դաս) պատճառով անկարող է
այդ ուսումնարանը մայրենի լեզուի
պահպանել: Նա մասնաւոր, որ
մեր եկեղեցին ունի մօտ 4000 ուրբի
զրամադուլ: Եթէ դրա տոկոսները և
թէ մոմի արդիւնքից կարող է մօտաւո-
րապէս տարեկան 300 ու. տալ ուսուց-
չի համար: Միթէ այստեղի հայերը, որ
այնքան եւեռնալով մասնակցում են վր-
աց եկեղեցու շինութեանը, նախ և ա-
ռաջ ուշադրութիւն չը տեւքէ զարձ-
նէին իրանց վրձակի վերայ: Միթէ նը-
րանք անկարող էին եկեղեցու տարեկան
300 ու. արդիւնքի վերայ իրանք եւս 200
ու. աւելացնել և մի օրինաւոր ծխական
ուսումնարան հիմնել, ուր 500 ու. ու-
ձիւով կարող էր մի օրինաւոր ուսուցիչ
դասաւորութիւն անել, քանի որ ու-
սումնարանը, ուսուցչի բնակարանը,
սեղանները վաղուց արդէն պատրաստ
են: — Գործում ենք սորա վերայ մեր
թեմական վերատեսուչ մեծ. պ. Բար-
խուդարեանի և մեր եկեղեցու մշտա-
կան երեցիին պ. Միք. Տէրաբեկեանի
խորին ուշադրութիւնը:

Մեղ խնդրում են տպել. — Սուրբ
Նշանի երկու պատժուած երիտասարդ
քահանայները արդէն սկսել են եկեղեցի
յաճախել առանց հոգեւոր իշխանութեան
հրամանի և շատ ժողովուրդ և մի քա-
նի արիւստօկրատներ արդէն ստուել են
եկեղեցուց նրանց պատժաւով: Մինչև
անգամ մինչ նրանցից հայտնում է
մի երիտասարդին ժամերգութեան փա-
մանակ առանց մի որեւէ պատժաւի
փողոցային հայոյանքով: Խնդրում ենք
խորհրդային հոգեւոր իշխանութեան, որ
այս էլ արձանագրի նրանց գործընդ-
մէջ և ըստ այնմ պատժի:

«Մեղուին» կարելի է բաժանորդ դը-
րուել 6 ամսով (յուլիսի 1-ից հաշուած),
գինը 6 ու. է:

Պօլսից հաղորդում են մեղ, որ Թիֆ-
լիսին յայտնի առաջին դրամատիկա-
կան դերասանուհի օրիորդ Աստղի-
կը հրաւիրուելով Զմիւռնիա յուլիսի
7-ին մեկնել է Պօլսից նշանակեալ տե-
ղ:

Հաստատ արդիւնքներից իմանում ենք,
որ պօլսիցիներին յայտնի վարժութեանը
հաստատ խումբ է կազմել և Պօլսումը
ներկայացուցինք է տալիս: Օր. Աստ-
ղիկը կրկնակի հրաւիրուելով չէ համա-
ձայնուել այդ խումբին մասնակցելու,
իսկ պ. Մնակեանը, որը Թիֆլիսի հա-
մար խումբ կազմելու յանձնարարու-
թեամբ էր գնացել Պօլս, այժմս երկու
տարի փամանակով պայման է կապել
Թատրոնի վարչութեան հետ և մտել է
խումբ ներկայացուցիչներ մասնակցե-
լու համար:

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԵՕՆԵԱՆՑ
Հրատարակիչ Հ. ԻՆՏԻԱՃԵԱՆՑ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վրաստանի և իմերէթի հայոց
վիճակային կոմիտեի քարտէսի մէջ նշա-
նակուած է ամիսը 2-ին և կրկնա-
ւորուել 5-ին առաջիկայ օգոստոսի
կապալու տարւ համար հետեւեալ
լիցիւզիտայական կարուածքները,
ա. երեք կրօնական խորհուրդ-
այում, բ. երեք կրօնական նորա-
շին եկեղեցու մօտ, գ. երկու և
կէս կրօնական ֆուրքի խումբ, դ.
մի կրօնական ֆուրքի խումբ,
ե. երկու յարկային խումբ, Ֆ. օրհուր
դում, զ. միայնակ խումբ, և Կ.
միայնակ խումբ: Եւս այս քարտէսի
կապալու տարւ համար հետեւեալ
լիցիւզիտայական կարուածքները,
ա. երեք կրօնական խորհուրդ-
այում, բ. երեք կրօնական նորա-
շին եկեղեցու մօտ, գ. երկու և
կէս կրօնական ֆուրքի խումբ,
դ. մի կրօնական ֆուրքի խումբ,
ե. երկու յարկային խումբ, Ֆ. օրհուր
դում, զ. միայնակ խումբ, և Կ.
միայնակ խումբ:

Նոր — Նախկին ԹԻՖԼԻՍԻ
ԳԻՐԿԻ ԴԻՐԱՐԱՆԻ ՀՈԳԵՐ ՀՈԳԵՐ
ԲԱՐՁՐԱՆԻՆԵՐ ՈՒՆԻ ԿԱՐՈՒԹԻՒՆ
Հայոց լեզուի ՈՒՍՈՒՑՁԻ, որի
դասաւորութեան տարեկան ուժիւն
է 400 ուրբի, բայց պատրաստ բնա-
կարանից, ծառայից և վառիկից
ուսուցչի ցանկացողները այս պաշտօնին
կարող են իրանց վկայագրութեամբ
զիմել առ տեսուչ ծխական հոգե-
ւոր դպրոցայ նոր-նախկինների և
զիւղօրէից նորին:

Տեսուչ Մինաս ք. ֆախաւան:
2—10

ԲԱՆԱԲԱՅՈՒՆ ՎԱՐՁՈՒ-
ԹԻՒՆԸ ՎԵՐԱՅԻ ԿԱՄԻՉԻ
ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ քարտէս և հոգե-
ւորականները իւր վերայ առնել
ցանկացողներին հրաւիրում է յայ-
տարարութիւն ներկայացնել քաղա-
քային վարչութեանը ոչ ուշ քան
ներկայ տարուայ օգոստոսի 1-ը:
Ծրագրեր և պայմանագրեր կարելի է
տեսնել վարչութեան մէջ ամէն օր
առաւօտեան 9 ժամից մինչև 1 ժամ:
3—3

Բացուած է ԲԱՅԱՆՈՐԴԱ-
ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ «ԳՈՐԾ» ամսա-
գրի:

Տարեկան գինը 8 ու. կէս տա-
րուանը 5 ու: Նոր բաժանորդները կէս
տարով պէտք է գրուեն, որովհետեւ
միայն ՎԵՑ ՆԵ կը հրատարակուի այս
տարի: — Ամսագրի ուղղութիւնը,
նախագիծը և աշխատակիցները նոյն
են մնում: Աշխատակիցների կոմիտե-
կէտը զգալի կերպով մեծացել է:
«ԳՈՐԾ»-ի Ներքին կանոնաւոր
կերպով դուրս կը գան:

ԳՈՐԾԻՆ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ
կարելի է ստորագրուել Պ. Շահգի-
րեանի պալիսիում և Պ. Զաքա-
րիա Վրդոբեկեանի գրախանութում:
Օտարաբաղաւորները զիմում են
ուղղակի այս հասցեով. Մյուս, Pe-
դակցի «Գործ»:

ՄԱՍՈՒԼԻ ՏԱԼԻՑ ԴՈՒՐՍ ԵԱՍԻ
«ԵՍԵԼ ԻՄ ՍԱԶԸ»

Ազգային, սիրոյ, ժողովրդական,
երգիծաբանական... բանաստեղ-
ծութեանց I հատորը: Գինն է ծա-
պարհի ծախքով հանդերձ 1 ուրբ:
Օտարաբաղաւորները թող բարե-
հաճեն զիմել հետեւեալ հասցեն-
րին. Ивану Семеновичу Степанову
(на фабрике Сапи-Оглы), կամ ուղղա-
կի հեղինակին՝ Черезъ Просковейское
Почтов. Отдѣл. въ гор. Св.- Креста
(Ставропольск. губ. на Кавказѣ), учи-
телю Семену Сафарянцу:
Թիֆլիսում կարելի է ստանալ և
Սալի-Օղլու ծխատոխի խանութնե-
րում, Գոլովինսկի պրոսպեկտի վերայ
Շիօնի տանը և Սիօնի փողոցի վե-
րայ Անանովի նոր շինութեանում:
Ծախվում է և զրաւաճառների մօտ:
3—5

Առաջիկայ օգոստոս ամսից հրատարակուելու է Թիֆլիսում մեր խմբագրութեամբ

«ՎԱՐԺԱՐԱՆ»
մանկավարժական ամսագիրը հետեւեալ ծրագրով:

- Ա. Ազգային Վեհապառ Հայրապետի և Թեմական վերատեսուչների կար-
գաբարութիւնները ազգային ուսումնարանաց վերաբերութեամբ:
- Բ. Մանկական վարժարանի և Կանոնաւորութեան մանկավար-
ժական բովանդակութեամբ:
- Գ. Բանական սիրական բաժին — յօդուածներ ազգային պատմու-
թեան, աշխարհագրութեան, գրականութեան, տոհմագրութեան և լեզուի
վերաբերութեամբ:
- Դ. Մանկական խումբի լեզու — քննական յօդուածներ դաստիարա-
քների և մանկական ընթերցանութեան գրքերի:
- Ե. Ա. յ. և ա. յ. — զանազան տեղեկութիւններ ուսումնարանա-
կան կեանքից:
- Զ. Մանկական բաժին — վեպեր, գրքեր և այլն մանկանց
ընթերցանութեան համար:
- Է. Հանդիմանք, խորհրդեր և խաղեր մանկանց համար:
- Ը. Յայտարարութիւններ:
- Մեր ամսագրին խոստացել են գործակցել ազգային ուսումնարանների
մէջ գործող յայտնի անձինք, որոնք ծանօթ են հայ հասարակութեան
իրենց աշխատութեանը մանկավարժական ապագայում:
- Վարժարաններ կը հրատարակուի ամիսը մի անգամ բացի յունիս և
յուլիս ամիսներից: Խորագրանքի համար բաղկացած կը լինի չորս տպագ-
րական թերթից in 8°:
- Առաջին համարը լոյս կը տեսնի օգոստոսի 15-ին:
- Վարժարանների տարեկան ԳԻՆՆԸ է ԹԵՒ Թիֆլիսում և ԹԵՒ այլ քա-
ղաքներում ՀԻՄԻ ՈՒՆԻԼԻ:
- Ստորագրուել կարելի է Թիֆլիսում՝ խմբագրութեան սենեակում
(Սալի-Օղլու փողոց, տուն Մարգարեանի, №39) և պ. Եփրեմ Մարգարեանի
մօտ (Գլխաւոր փողոց): Իսկ օտարաբաղաւորները զիմելու են խմբագրու-
թեան հետեւեալ հասցեով՝ Тифлис. Редакция педагогического журнала
«Варжаранъ», կամ Tiflis. Rédaction du journal pédagogique «Varjaraan»:
Խմբագիր — Հրատարակող ՆԻԿՈԼԱՅՈՍ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ:

ԶԱՔ. ԳԻՐԴՈՐԵԱՆՑԻ «ԿՈՎԱՍԱՍՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅՈՒՄ»
ստացուեցան հետեւեալ նոր հրատարակութիւնները:

- 1. ԽԱՏԱՍԵԱՆ. — Մանկավարժական խորհրդածութիւններ — հայոց ծը-
խական ուսումնարանների, ազգային լուսաւորութեան բարեկամներին նու-
րում է Գաբր. Խաթիսեան, ա. մասն թիֆլ. 1882 թ. գինն է — 60 կ.:
- 2. ԲԱՆԱՐԵԱՆՑԻ. — Ուղեցոյց հայ ուսուցչի — ընդհանուր Մեթոդի-
կայ և առաջին տարուայ նիւթի մշակութիւնը — աշխատասիրեց Ա. Բա-
հաթեան, թիֆլ. 82 թ. — — — — — 1 ու. —
- 3. ԲԱՆԱՐԵԱՆՑԻ. — Այբեկարան — առաջին տարուայ կարգաւ և զը-
րել ուսուցանելու նիւթը. աշխատեց Ա. Բախթեան, թիֆլ. 82 — 4 կ.:
- 4. ԲԱՆԱՐԵԱՆՑԻ. — Օրինակելի բաւերի յուլաները՝ 2 թերթ. թիֆլ.
82 թ. — — — — — 20 կ.:
- 5. ԲԱՆԱՐԵԱՆՑԻ. — Առաջին տարի — ընթերցարան, թիֆլ. 82 թ. — 20 կ.:
- 6. ՍԻՄԵՕՆԵԱՆՑԻ. — Ժողովածու թուականական խորհրդերի, հայ ու-
սումնարանների համար. I մաս — ամբողջ թերթեր, 4-րդ տպագրութիւն
փոխարինութիւն Մարտիրոսի Սիմեոնեանց. վաղարշապատ. 82 թ. — 50 կ.:
- 7. ՓԻՐԱՎԱՆԻՍԵԱՆԻ. — Չորս ընկեր, որ է ծանադարհօրդութիւն վա-
նայ մինչև կոստանդնուպոլիս, գրել Գեորգի վարդ. Փիրավանեան, միաբան
վարագալ վանից, թիֆլ. 82 թ. — — — — — 50 կ.:
- 8. ՍԱՖԱՐԵԱՆԻ. — Էս էլ իմ սաղը. I հատոր, ազգային, սիրոյ, ժողո-
ւորական, երգիծաբան — բանաստեղծութիւններ, Սիմեոն Սաֆարեանի յի-
շատակարանից հանած. թիֆլ. 82 թ. — — — — — 1 ու. —